

Biologian ja maantieteen opettajien liitto BMOL ry

Vuosikertomus 2024

1. Yleistä

BMOL ry on biologian ja maantieteen opettajien ja opettajaksi opiskelevien yhteinen pedagoginen järjestö, joka edistää biologian ja maantieteen opetuksen merkitystä yhteiskunnassa ja tarjoaa jäsenilleen tukea käytännön opetustyöhön.

Vuosi 2024 oli biologian ja maantieteen opettajien liiton 97. toimintavuosi.

Vuoden 2024 toimintaa ohjasi strategia, jonka pohjalta toiminnalle oli määritelty seuraavat painopisteet:

- Julkaistaan uutta opetusmateriaalia kestävästä kehityksestä sekä suomeksi että ruotsiksi ja järjestetään monipuolista täydennyskoulutusta painottuen erityisesti biologian, maantieteen ja terveystiedon aineenhallintaan.
- Jatketaan aktiivista edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä erityisinä painopisteinä ryhmäkokojen pienentäminen ja oppiaineidemme aseman vahvistaminen. Toteutetaan jäsenistölle kysely perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden toimivuudesta.
- Panostetaan jäsenyytyväisyyden lisäämiseen muun muassa tarjoamalla uusia jäsenetuja, kuten uuden opettajan työkalupakki. Jatketaan pedagogisten liittojen yhteistä jäsenhankintakampanjointia.
- Uudistetaan Naturan konseptia ja aloitetaan internet-sivuston uudistamisen valmistelu.
- Jatketaan piirimallin kehittämistyötä.

Lisäksi liitto muun muassa toteutti viestintää, tuotti opetusmateriaaleja ja järjesti koulutusta sekä toteutti biologian ja maantieteen tiedeolympiatoimintaa.

Vuoden 2024 merkittävimpiä onnistumisia ja saavutuksia:

- Liiton järjestämiin koulutuksiin osallistui noin 1200 henkilöä. Aineenhallinta ajan tasalle -koulutuskokonaisuus oli ennätyksellisen suosittu. Viiteen koulutusosioon osallistui yhteensä 901 henkilöä.
- Tuotettiin runsaasti uutta opetusmateriaalia. Toivoa ja toimintaa -verkkosivustolla julkaistiin useita tehtäväpaketteja, mm. Kestävä kehitys eri oppiaineissa -tehtäväpaketit sekä Vad är Hopp och Handling? -tehtäväpaketti. Lisäksi julkaistiin 17-osainen opetusvideosarja Agenda 2030 -tavoitteista. Aineenhallinta ajan tasalle -hankkeessa julkaistiin työohjeoppaat biologiasta ja maantieteestä.
- Kansallisiin biologia- ja maantiedekilpailuihin osallistui yli 1000 lukiolaista
- Vaikuttamistyön tuloksena saatiin tiedeolympiatoiminnalle lisärahoitusta vuodelle 2025.

2. Tuemme opettajien työtä tarjoamalla koulutuksia ja materiaaleja vuosittain

Liiton sääntömääräisenä tarkoituksena on kehittää ja edistää biologian ja maantieteen opetusta sekä opiskelua. Strategiakaudella 2023-2025 tavoitteena on tukea opettajien työtä tarjoamalla koulutuksia ja materiaaleja vuosittain.

Tavoitetta tukeviksi toimenpiteiksi oli vuoden 2024 toimintasuunnitelmassa määritelty: 1) monipuolisen täydennyskoulutuksen tarjoaminen, 2) opettajien tukeminen arviointitehtävässä sekä yhdenmukaisen ja laadukkaan arvioinnin edistäminen ja 3) materiaalien tuottaminen opetuksen ja arvioinnin tueksi.

2.1. Koulutukset

Vuoden 2024 merkittävin koulutuskokonaisuus oli Opetushallituksen rahoittama Aineenhallinta ajan tasalle, jossa järjestettiin aineenhallintaan liittyvät verkkoluentosarjat biologiassa, maantieteessä ja terveystiedossa sekä lähikoulutuspäivät biologiassa ja maantieteessä. Ks. tarkemmin luku 2.3.

Muussa hanketoiminnassa koulutettiin 285 opettajaa eri mittaisissa kestävyyskasvatuksen koulutuksissa ja luennoilla. BMOL:in kestävyyskasvatuksen asiantuntija luennoi mm. Educa-messuilla osana Opettajan olohuoneen lavaohjelmaa, ja lisäksi hänet oli vuonna 2024 mahdollista kutsua pitämään luentoa erilaisille opettajien ryhmille mm. kuntien veso-koulutuksen osana. Hän osallistui myös podcastiin, joka toimii osana Helsingin yliopiston kestävyyskasvatuksen kurssin opetusmateriaalia. Kurssilla on noin 600 osallistujaa.

BMOL:n syyspäivät ja vuosikokous järjestettiin 16.11. Tikkurilan lukiolla Vantaalla. Osallistuminen oli mahdollista sekä paikan päällä että etänä. Päivän ohjelmassa oli luentoja ja työpajoja sekä vierailu Solar Foodsin tuotantolaitokselle. Oppimateriaalinäyttelyssä oli runsaasti toimijoita esittelemässä toimintaansa. Osallistujapalaute päiviltä oli valtaosin erittäin positiivista. Osallistujia oli yhteensä 82.

27.3. järjestettiin iNaturalist-webinaari yhteistyössä Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton kanssa. Piirejä kannustettiin kokoontumaan kouluttautumaan yhdessä webinaarin äärelle, ja webinaarin tallenne laitettiin jäsensivuille.

BMOL:n järjestämiin koulutuksiin osallistui vuoden aikana noin 1200 henkilöä.

2.2. Opetusta ja arviointia tukevat materiaalit sekä yhdenmukaisen ja laadukkaan arvioinnin edistäminen

2.2.1. Materiaalit

Hankkeissa tuotettiin monipuolista materiaalia opetuksen tueksi, merkittävimpinä Kestävä kehitys eri oppiaineissa -tehtäväpaketit (12 kpl) ja 17-osainen opetusvideosarja Agenda 2030 -tavoitteista sekä Aineenhallinta ajan tasalle -hankkeessa julkaistut työohjeoppaat biologiasta ja maantieteestä. Ks. tarkemmin luku 2.3.

Ylläpidettiin perusopetuksen päättöarvioinnin tueksi avattua tehtäväpankkia ja kannustettiin jäsenistöä viemään pankkiin omia materiaaleja. Tehtäväpankki on vain jäsenistön käytössä.

Valmisteltiin uutta jäsenetua ”Bige-opettajan usein kysytyt kysymykset (UKK)”, joka tulee osaksi tehtäväpankkia. UKK:sta löytyy vastauksia yleisimpiin biologian ja maantieteen opettajan työssä vastaan tuleviin käytännön kysymyksiin. Se palvelee erityisesti nuoria opettajia, mutta on hyödyllinen kaikissa työuran vaiheissa. UKK valmistuu vuoden 2025 aikana.

Liitto laati keväällä ja syksyllä biologian ja maantieteen ylioppilaskokeiden pisteytysohjeiden tarkennukset Ylioppilastutkintolautakunnan hyvän vastauksen piirteiden perusteella. Tarkennukset ovat jäsenetu ja saatavilla vain jäsensivuilla.

Liitto julkaisi biologian ja maantieteen digitaaliset preliminäärikokeet sekä suomeksi että ruotsiksi. Preliminäärikokeet olivat kaikkien koulujen tilattavissa maksua vastaan.

2.2.2. Yhdenmukaisen ja laadukkaan arvioinnin edistäminen

Liitto keräsi jäseniltä kevään ja syksyn ylioppilaskokeista palautetta, joka toimitettiin YTL:n biologian ja maantieteen jaoksille.

2.3. Hanketoiminta

Vuoden 2024 aikana liitossa toteutettiin useita hankkeita, joissa järjestettiin täydennyskoulutusta ja tuotettiin materiaaleja opetuksen tueksi.

2.3.1. Vuoden 2024 ajankohtaiset hankkeet

Aineenhallinta ajan tasalle

Koulutuskokonaisuuteen kuului kolme verkkoluentsarjaa ja kaksi lähikoulutuspäivää. Verkkoluentsarjat oheismateriaaleineen tarjosivat asiantuntijatietoa biologian, maantieteen ja terveystiedon opetukseen. Menetelmäosaamista biologian ja maantieteen opetukseen tarjonneet lähikoulutuspäivät järjestettiin 3.-4.6.2024. Osana koulutuspäiviä koottiin osallistujilta ja kouluttajilta kymmeniä työohjeita sisältävät työohjeoppaat biologian ja maantieteen opetukseen.

Vuosina 2023-2024 toteutetun hankkeen rahoitti Opetushallitus. Terveystiedon verkkoluentsarjassa yhteistyökumppanina oli LIITO ry. Lähikoulutuspäivät toteutettiin yhteistyössä Otaniemen lukion ja Lukema-verkoston kanssa.

Toivoa ja toimintaa - Agenda2030 eri oppiaineiden opetuksessa

Ulkoministeriön V GK-tuella rahoitetussa hankkeessa julkaistiin vuonna 2024 runsaasti uutta opetusmateriaalia eri kohderyhmille: a) Kestävä kehitys eri oppiaineissa -tehtäväpaketit 12 oppiaineelle, b) tehtäväpaketit jokaisesta Agenda 2030 -tavoitteesta, c) 17-osa opetusvideosarja

Agenda 2030- tavoitteista, d) Hopp och Handling – ruotsinkielinen Toivoa ja toimintaa -tehtäväpaketti sekä e) Toivoa ja toimintaa alakouluun -tehtäväpaketti. Lisäksi uusista materiaaleista viestittiin laajasti.

Lisäksi koulutettiin opettajia ja opettajaopiskelijoita. Ks. lisätietoa kohdasta 2.1.

Open ilmasto-opas

Open ilmasto-opas -verkkosivustoa päivitettiin ajan tasalle vuoden 2024 lopussa. Päivitystyö jatkuu vuonna 2025. Päivityksessä verkkosivusto siirtyy osittain BMOL:in hallintaan. Vuonna 2024 päivitystä rahoitti ostopalveluna ympäristöministeriö ja lisäksi päivitys on osa ympäristöministeriön ympäristökasvatuksen- ja valistuksen hankeavustuksella rahoitettavaa Tuunataan ja tiedotetaan -ympäristökasvatusmateriaalit uuteen loistoon -hanketta, joka alkoi vuonna 2024 ja jatkuu vuonna 2025.

Kestävyyssosaamista opettajille

Hanke sai Opetushallitukselta rahoituksen vuonna 2024. Siinä toteutetaan kolme erilaista pääosin verkossa toteutettavaa koulutuskokonaisuutta, joissa kartutetaan opettajien kestävyyssosaamista eri näkökulmista. Hanke käynnistyi vuoden 2024 lopussa ensimmäisen koulutusmoduulin suunnittelulla.

2.3.2. Hankeyhteistyö

- Liitto oli mukana Suomen Ympäristökeskuksen SPARKA-hankkeessa, jossa kehitettiin vesistöihin liittyvää kansalaishavainnointia kouluissa. BMOL teki Syken kanssa hankkeessa viestinnällistä ja koulutuksiin liittyvää yhteistyötä.
- Liitto on partnerina Minun mereni -elokuvaprojektissa. Elokuva tulee koulujen käyttöön maksutta keväällä 2025. Vuonna 2024 liitto osallistui hankkeen suunnittelupalaveriin ja viestintään, ja liiton edustaja osallistui elokuvaan liittyvän opetusmateriaalin tuottamiseen.
- Liitto on associate-hankekumppanina koulujen meriopetusta edistävässä monivuotisessa BlueLights-hankkeessa. EU-rahoitteisen hankkeen pääpartneri Suomessa on Suomen ympäristökeskus. Vuonna 2024 osallistuttiin hankkeen toteutuksen suunnitteluun ja toteutettiin viestintää mm. hankkeessa kouluille avoinna olleista projektirahoituksista.

2.3.3. Haetut rahoitukset

Vuoden 2024 aikana haettiin seuraavia vuosille 2025-2026 ajoittuvia hankerahoituksia:

- Ratkaisuja kestävän kehityksen haasteisiin -opetusmateriaalille haettiin rahoitusta ympäristöministeriön ympäristökasvatuksen- ja valistuksen avustuksista joulukuussa 2024. Jos rahoitus myönnetään, hanke toteutetaan vuoden 2025 aikana. Rahoituspäätös saadaan kesällä 2025.
- Maaperäosaamista yläkouluun ja lukioon -hankkeesta ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus tekivät BMOL:ille tarjouspyynnön. Hankkeen projektisuunnitelma jätettiin ensimmäisen kerran tilaajien arvioitavaksi joulukuussa 2024, ja hankesopimus allekirjoitettiin alkuvuonna 2025. Hanke toteutetaan vuonna 2025.

- Hankeyhteistyö: Open metsäopas -hankkeen avustushakemus jätettiin Koneen säätiölle 12/2024. Päähakijana hankkeessa on Suomen ympäristöopisto Sykli ja BMOL toimii hankkeessa hankekumppanina. Tieto mahdollisesta avustuksesta saadaan kevään 2025 aikana.
- Miten maailma toimii? - Yhteiskunnan järjestelmät ja rakenteet tutuksi -hankkeelle haettiin rahoitusta Koneen säätiöltä. Hakemus sai kielteisen rahoituspäätöksen.
- Tulevaisuusvaltaa kouluihin ja oppilaitoksiin -hankkeella haettiin mukaan Sitran Tulevaisuusvalta -ohjelmaan. Emme päässeet ohjelmaan mukaan.

2.4. Tapahtumat ja opintomatkat

Liiton toimintaa esiteltiin valtakunnallisissa tapahtumissa kuten Educa-messuilla 26.-27.1. Helsingissä, NUORI2024 -tapahtumassa 24.-25.4.4. Tampereella sekä 24.-25.4. LUKEMA-tapahtumassa Tallinnassa.

Educassa liitto oli mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa Opettajien olohuonetta yhdessä muiden pedagogisten opettajajärjestöjen kanssa. BMOL järjesti Opettajan olohuoneessa esittelypisteen ja lavaohjelmaa kahtena päivänä.

BMOL oli mukana järjestämässä vuoden 2024 Luonnonkukkien päivää, joka järjestettiin 16.6. Liitto osallistui teemapäivän suunnittelutyöhön, oppaiden rekrytointiin sekä viestintään.

2.5. Tiedeolympiatoiminta

Liitto järjesti vuonna 2024 kansalliset biologia- ja maantiedekilpailut lukiolaisille. Maantiedekilpailu järjestettiin 18.1. ja biologiakilpailu 22.4.

Maantiedekilpailuun osallistui 461 opiskelijaa 60 lukiosta ja biologiakilpailuun yli 600 opiskelijaa 66 lukiosta. Maantiedekilpailun osallistujamäärä kasvoi lähes 17% edellisestä vuodesta. Kilpailujen perusteella valittiin tiedeolympialaisiin valmennettavat ryhmät, joille järjestettiin yhteensä kaksi valmennusjaksoa.

Maantieteen vuoden 2024 olympialaiset järjestettiin 19.-24.8. Irlannissa. Lauri Manner-Raappana Otaniemen lukiosta voitti kultaa. Hopeamitalin saavuttivat Kasper Laitinen Otaniemen lukiosta, Ilmari Rantanen Tampereen lyseon lukiosta ja Matias Seppä Puolalanmäen lukiosta. Joukkuetta johtivat Mikael Asikainen ja Aino Santasalo. Kilpailuun osallistui yli 300 nuorta eri puolilta maailmaa.

Biologian olympialaiset järjestettiin Kazakstanin Astanassa 7.-14.7.2024. Suomalaiset saivat kaksi pronssimitalia ja kaksi kunniamainintaa. Pronssimitalit saivat Natalia Oksanen Otaniemen lukiosta ja Elena Heikkilä Tampereen lyseon lukiosta, kunniamaininnan ansaitsivat Aino Lamminpää Karkkilan lukiosta ja Annika Susi Helsingin luonnontiedelukiosta. Kilpailuun osallistui nuoria 74 maasta, Suomi oli kilpailun paras pohjoismaa yhdessä Tanskan kanssa.

Tiedeolympiatoimintaa rahoitti Opetushallitus. Lisäksi saatiin biologian valmennustoiminnalle apuraha (7900 €) Maa- ja vesitekniikan tuki ry:ltä. Apurahasta valtaosa käytetään vuonna 2025.

Tiedeolympiatoiminnan rahoituksen määrä on laskenut merkittävästi viime vuosina, minkä vuoksi BMOL teki vaikuttamistyötä yhdessä muiden avustuksen saajien kanssa kansanedustajien, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen suuntaan. Tuloksena saatiin eduskunnan joululahjarahoista 100 000 euron lisärahoitus vuoden 2025 olympiatoiminnalle.

2.6. Muu kansainvälinen toiminta

Liitto välitti jäsenistölle tietoa kansainvälisistä asioista kuten koulutuksista.

2.7. Oppilaiden kannustaminen

Liitto kannustaa nuoria biologian, maantieteen ja terveystiedon pariin sekä innostaa heitä jatkamaan opintojaan aloille, joilla voivat tätä osaamista hyödyntää.

Liitto jakoi keväällä Otavan kirjasäätiön rahoittamat luonnontutkimus- ja -harrastusstipendit. Stipendin saivat Grace He Otaniemen lukiosta, Iiro Kiesiläinen Mikkelin lukiosta, Maija Tuomala Limingan lukiosta, Jaakko Kärki Puolalanmäen lukiosta ja Matilda Mattila Urjalan yhtenäiskoulusta.

Liitto palkitsi sekä kevään että syksyn ylioppilaskokeessa parhaat pisteet saaneet biologian ja maantieteen kirjoittajat stipendeillä ja kunniakirjoilla.

BMOL oli mukana järjestämässä yläkoululaisten Metsävisaa Suomen Metsäyhdistyksen kanssa. Liitto järjesti myös iltaohjelmaa opettajille 23.5. Nuuksiossa pidetyssä visan finaalissa. Illan aikana mm. esiteltiin liiton toimintaa ja pidettiin jäsenklinikkaa.

Liitto oli mukana järjestämässä Tutki-Kokeile-Kehitä -kilpailua yhdessä koulutuskeskus Opinkirjon kanssa sekä jakoi kilpailussa stipendin parhaasta biologian/maantieteen työstä.

3. Teemme aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamistyötä

Strategiakauden 2023-2025 tavoitteena on tehdä aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamistyötä. Tavoitetta tukeviksi toimenpiteiksi koko strategiakaudelle on määritelty: 1) pyrimme vahvistamaan maantieteen asemaa ja turvaamaan biologian aseman seuraavissa tuntijako- ja opetussuunnitelmauudistuksissa, 2) puutemme palkkauksen epäkohtiin, 3) teemme vaikuttamistyötä opetusryhmien koon pienentämiseksi ja 4) edistämme valtakunnallisen Kestävä koulu -ohjelman käynnistämistä.

3.1. Vuoden 2024 edunvalvonta- ja vaikuttamistyö

Vuonna 2024 edunvalvontatyön painopisteiksi oli asetettu erityisesti ryhmäkokojen pienentäminen ja oppiaineidemme aseman vahvistaminen. Lisäksi tavoitteena oli vaikuttaa ajankohtaisiin, Petteri Orpon hallitusohjelmaan kirjattuihin koulutuksen kehittämisen prosesseihin.

Edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä tehtiin pitämällä yhteyttä kansanedustajiin, tapaamalla opetushallinnon virkahenkilöitä, laatimalla lausuntoja ja osallistumalla erilaisten työryhmien ja toimielinten toimintaan sekä tilaisuuksiin. Tärkeä foorumi ja kanava vaikuttamistyössä oli OAJ:n Pedagogisten opettajajärjestöjen edustajisto (POE).

Vaikuttamistyössä tehtiin paljon yhteistyötä muiden järjestötoimijoiden, kuten pedagogisten opettajaliittojen ja ympäristökasvatuksen pyöreän pöydän toimijoiden kanssa.

3.1.1. Peruskoulun tulevaisuustyö

Petteri Orpon hallitus käynnisti laaja-alaisen peruskoulun tulevaisuustyön peruskoulun kehittämistarpeiden arvioimiseksi yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Työn tulokset muodostavat pohjan opetussuunnitelmien ja opettajankoulutuksen uudistamiselle.

Liiton tavoitteena on saada tulevaisuustyöhön mukaan biologian ja maantiedon opetuksen kehittämistarpeita. Vaikuttamistyön tueksi toteutettiin jäsenistölle kysely perusopetuksen OPS:in toimivuudesta ja BIGE-opetuksen nykytilanteesta keväällä 2024.

Ryhmäkokojen pienentämistä ja oppiaineiden asemaa edistettiin osana peruskoulun tulevaisuustyöhön vaikuttamista. Syksyllä 2024 osallistuttiin verkkoavoriiveen, jossa kerättiin näkemyksiä tulevaisuustyöhön. Lisäksi BMOL:n edustaja osallistui kahteen tilaisuuteen, joissa tulevaisuustyötä OKM:ssä koordinoiva henkilö ja ”Ekologinen ja sosiaalinen kestävyys”-teemaryhmän puheenjohtaja esittelivät tulevaisuustyötä ja kuulivat osallistujien näkemyksiä.

3.1.2. Palkkauksen epäkohdat

Laadittiin jäsenistölle palkkausta koskeva kysely, jota tullaan hyödyntämään palkkausta koskevassa vaikuttamistyössä.

Kannustettiin jäsenistöä vaikuttamaan OAJ:n paikallisyhdistysten kautta ja tuotettiin jäsenistön käyttöön materiaalia opettajan palkkauksen perusteista.

3.1.3. LUMA-strategia ja tiedeolympiatoiminta

Hallitusohjelmassa on sitouduttu LUMA-strategian toimeenpanoon. BMOL osallistui LUMA-neuvottelukunnan organisoimaan strategian toteutumisen arviointiin raportoiden BMOL:n toteuttamista toimista ja niihin liittyvistä tulevista resurssitarpeista. Tiedeolympiatoiminnan pitkäjänteinen resursointi nousi yhdeksi LUMA-neuvottelukunnan vaikuttamistyön painopistealueeksi. Osallistuttiin myös kansalliseen LUMA-seminaariin.

Liitto jatkoi tiedeolympiatoiminnan edellytysten turvaamista, jota tehtiin yhteistyössä muiden olympiatoimijoiden kanssa. Käynnistettiin vaikuttamisyhteistyö myös kemian, energia- ja elintarviketeollisuuden liittojen kanssa. Onnistuneen vaikuttamistyön tuloksena eduskunta myönsi jakovarasta 100 000 € lisärahoitusta tiedeolympiatoiminnan määrärahaan vuoden 2025 valtion talousarvioon.

3.1.4. Lausunnot ja kannanotot

Seurattiin aktiivisesti koulutuspolitiikkaa ja otettiin kantaa ajankohtaisiin asioihin:

-Kommentoitiin yliopistojen valintakoemallin uudistamista.

-Laadittiin lausunto oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistukseen liittyvistä lakimuutoksistaluonnoksesta

-Laadittiin lausunto perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luonnoksesta liittyen oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistamiseen.

Kaikki liiton lausunnot ja kannanotot löytyvät kootusti täältä:
<https://peda.net/yhdistykset/bmol-ry/liittovaikuttaa>

3.2. Toiminta POE:ssa, AOL:ssa ja YTL:ssä

BMOL:n edustajat osallistuivat OAJ:n Pedagogisten opettajajärjestöjen edustajiston (POE) ja Aineopettajaliiton (AOL) toimintaan, joiden kautta edistettiin liiton edunvalvontatyön tavoitteita.

POE:ssa liittoa edusti Minttu Kalmi. Lisäksi hallituksen jäseniä osallistui POE:n seminaareihin ja vuosikokouksiin. Aineopettajaliitossa liittoa edusti Kalle Kytölä, joka toimi AOL:in hallituksen varajäsenenä.

YTL:n Ylioppilastutkinnon kehittämisen seurantaryhmässä liittoa edusti Sirpa Lappalainen.

4. Turvaamme liiton toimintaresurssit

Tasapainoinen talous on keskeinen edellytys liiton toiminnalle. Strategiakaudella 2023-2025 on tavoitteena löytää keinoja toimintaedellytysten turvaamiseen myös tulevaisuudessa. Tavoitetta tukeviksi toimenpiteiksi on määritelty jäsenhankintaan ja -tyytyväisyyteen panostaminen, uuden hankerahoituksen hakeminen sekä muiden mahdollisten rahoituksen turvaamisen keinojen selvittäminen.

Jäsenhankinnassa hyödynnettiin pedagogisten opettajajärjestöjen yhteisen ”Kutsu kollega jäseneksi” -jäsenhankintakampanjan materiaaleja, joita olivat pedagogisen järjestön jäsenyyden etuja esille tuova esite, video sekä opejarjestot.fi -nettisivu.

Vuoden aikana haettiin useita hankeavustuksia (ks. tarkemmin luku 2.3.3.). Kesällä 2024 kartoitettiin laajasti hankerahoituksen uusia mahdollisuuksia.

5. Jäsenistö tietää mitä liitto tekee ja miten liitto tukee jäseniään

Strategiakaudella 2023-2025 kehitetään erityisesti liiton sisäistä viestintää. Tavoitetta tukeviksi toimenpiteiksi on määritelty: viestintäsuunnitelman laatiminen vuoden 2023 aikana ja nettisivujen uudistaminen strategiakauden aikana.

5.1. Viestinnän kanavat ja kehittäminen

Viestintää ohjasi vuodelle 2024 päivitetty viestintäsuunnitelma. Liitto viesti alan ajankohtaisista asioista jäsenilleen useilla eri kanavilla. Natura-lehti ilmestyi neljä kertaa ja sähköinen jäsenviesti julkaistiin 10 kertaa. Lisäksi jäsenviestintää toteutettiin jäsenten sähköpostilistalla, sosiaalisessa mediassa ja liiton verkkosivustolla bmol.fi. Verkkosivuston salasanalla suojatuilla jäsensivuilla julkaistiin vain jäsenille tarkoitetut materiaalit.

Ulkoista viestintää toteutettiin laatimalla mediatiedotteita (2 kpl) ja viestimällä sosiaalisessa mediassa. Lisäksi puheenjohtajaa haastateltiin Helsingin Sanomiin aiheesta seksuaali- ja lisääntymisopetus yläkoulussa.

Sosiaalisessa mediassa kanavina olivat Facebook, Instagram, viestipalvelu X ja YouTube. Facebookissa jatkettiin maksullisen markkinoinnin hyödyntämistä, mikä lisäsi merkittävästi julkaisujen näkyvyyttä. Vuoden 2024 lopussa liiton some-tileillä oli seuraajia seuraavasti: Facebook 1243, Instagram 347 ja viestipalvelu X 298. YouTube-kanavan tilaajamäärä oli 303 ja videoita katsottiin vuoden aikana 69 333 kertaa, mikä oli 110 % enemmän kuin vuonna 2023.

Kehittäminen

Vuoden 2024 alussa otettiin onnistuneesti käyttöön vuoden 2023 aikana laadittu Naturan uusi konsepti, josta kerrotaan tarkemmin seuraavassa luvussa.

Tehostettiin edunvalvonta- ja vaikuttamistyöhön liittyvää viestintää. Vaikuttamistoimista viestittiin aina sekä jäsenviestissä että somessa. Lisäksi lisättiin tiedotusta hallituksen toiminnasta: jokaisesta hallituksen kokouksesta tehtiin nostot jäsenviestissä.

5.2. Natura

Natura on Biologian ja maantieteen opettajien liiton jäsenlehti. Se on biologian ja maantieteen erikoisjulkaisu, jossa on asiaa opetuksesta, tieteestä ja luonnosta. Naturan tekijöinä on opettajia, biologian ja maantieteen asiantuntijoita, ympäristökasvattajia ja tutkijoita.

Vuoden 2024 alussa otettiin käyttöön vuoden 2023 aikana laadittu Naturan uusi konsepti. Uudistunut Natura ilmestyi painettuna neljä kertaa. Kaksi numeroista oli 36-sivuisia ja kaksi 52-sivuisia. Myös Naturan mitat ja paperi uudistuivat. Uutta oli myös jokaisesta numerosta julkaistava selailtava näköislehti, joka oli vain jäsenten luettavissa. Lisäksi painetusta lehdestä nostettiin valikoituja artikkeleita naturalehti.fi -sivustolle, josta niitä jaettiin sosiaalisessa mediassa ja jäsenviestissä.

Natura 4/24 oli Kansat ilman valtiota teemanumero, jonka toteutuksessa tehtiin yhteistyötä Voima-lehden OKM-rahoitteisen mediakasvatushankkeen kanssa.

Vuoden 2024 alussa lehden uutena päätoimittajana aloitti Saara Kallio. Ulkoasusta vastasi ostopalveluna art director Marko Pylvänäinen Kaivo designista.

Naturan painatus kilpailutettiin ja uutena painotalona aloitti Uusiokuori Oy. Natura painettiin FSC-sertifioidulle paperille. Natura on sitoutunut vastuulliseen journalismiin.

6. Selvitämme tapaamme organisoitua yhteistyössä piirien kanssa

Strategiakaudella 2023-2025 kehitetään piiritoiminnan organisoitumista ja liiton tukea piireille. Tavoitetta tukeviksi toimenpiteiksi on määriteltä: 1) luodaan nykyiselle piirimallille vaihtoehtoisia tapoja toimia ja 2) uudistetaan piireille tarjottavaa tukea.

Vuonna 2024 jatkettiin piirimallin kehittämistyötä piireille edeltävän vuonna tehdyn kartoituksen pohjalta. Piirityöryhmä teki hallitukselle alustavan ehdotuksen uudesta piirijaosta ja valmisti organisaatiomallia eli piirien organisoitumista liiton yhteyteen.

Syyspäivillä pidettiin piiritapaaminen, jossa kuultiin piirien edustajien ajatuksia uudistuksesta.

7. Yhteistyö

Liitto tekee yhteistyötä muiden opetus- ja kasvatusalan toimijoiden kanssa ja etsii uusia yhteistyökumppanuuksia. Tärkeitä yhteistyöverkostoja ovat muun muassa Aineopettajaliitto (AOL) ry ja ympäristökasvatusalan toimijoiden pyöreä pöytä.

Vuonna 2024 tehtiin yhteistyötä muun muassa seuraavien toimijoiden kanssa: Helsingin yliopisto, Aalto-yliopisto, Turun yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Oulun yliopisto, Jyväskylän yliopisto, VTT, Suomen Ympäristökeskus, Opetushallitus, YTL, Kuntaliitto, Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto, Suomen ympäristöopisto SYKLI, Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi, Natur och Miljö, WWF Suomi, Fingo, Eetti ry, Finnwatch, Wordvision, Rauhanliitto, Food and Forest Development Finland (FFD), Väestöliitto, Ehyt ry, Mieli ry, Suomen Metsäyhdistys, Tikkurilan lukio, Otaniemen lukio,

Lukema-verkosto, LUMA-keskus Suomi, Solar Foods, Liikunnan ja Terveystiedon opettajat LIITO ry, Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry, Kotitalousopettajien liitto KTAOL ry, Kuvataideopettajat KUVIS ry, Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitto MAOL ry, Teknisten aineiden opettajat TAO ry, Tekstiiliopettajaliitto TOL ry, Äidinkielen opettajain liitto ÄOL ry, Suomen Uskonnonopettajain Liitto SUOL ry, Suomen luokanopettajat ry, Suomen erityiskasvatuksen liitto Sel ry sekä Filosofian ja elämäntiedon opettajat FETO ry.

BMOL ry oli yhteisöjäsenenä seuraavissa yhdistyksissä: Aineopettajaliitto AOL ry, Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen Metsäyhdistys, Suomen YK-liitto, Kesälukioseura ja Suomen Leirikouluyhdistys. Liiton jäsenlehti Natura oli jäsenenä Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultissa.

8. Liiton toimijat

8.1 Jäsenet ja jäsenpalvelut

Liiton jäsenmäärä vuoden 2024 lopussa oli yhteensä 1075.

Jäsenmäärän kehityksestä vuosina 2012-2024 seuraavassa taulukossa:

.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
jäseniä vuoden lopussa	1697	1679	1580	1660	1585	1561	1535	1415	1323	1266	1205	1129	1075
varsinaiset jäsenet	1221	1289	1257	1254	1177	1166	1104	1016	1029	969	940	899	855
alennusjäsenet	252	155	92	167	185	167	222	215	125	144	122	99	99
eläkeläisjäsenet	204	215	212	218	206	210	209	174	158	141	136	125	115
muut								10	11	12	7	6	6

Jäsenmaksut vuonna 2024 olivat:

-80 € varsinainen jäsen

-40 € alennettu jäsenmaksu (eläkeläiset, työttömät, kahteen pedagogiseen liittoon kuuluvat sekä muut alennetut)

-10 € opiskelija (päätoimisesti biologian, maantieteen tai terveystiedon opettajaksi opiskelevat)

Liitto tarjosi jäsenpalvelua puhelimitse, sähköpostitse ja FloMembers-jäsenrekisteriohjelman kautta. Yhteystietojen ylläpitämiseksi ajan tasalla ja jäsenrekisterin oma-aloitteiseen käyttöön kannustamiseksi järjestettiin *Jäsenrekisterin kevätuuletus* -kampanja. Kampanjaan osallistui 212 jäsentä. Jäsenviestinnästä kerrotaan luvussa 5.

Jatkettiin pienimuotoisesti vuonna 2023 käynnistettyä pedagogisten opettajajärjestöjen yhteistä "Kutsu kollega jäseneksi" -jäsenhankintakampanjaa. Kampanjan materiaaleista olivat käytössä pedagogisen järjestön jäsenyyden etuja esille tuova esite, video sekä opejarjestot.fi -nettisivu.

8.2. Piirit

Liitolla on yhteensä 23 piiriä.

Vuonna 2024 jatkettiin piiritoiminnan kehittämistyötä, josta kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Syyspäivillä 16.11. järjestettiin piiritapaaminen. Liitto järjesti 20.2. Tampereella tilaisuuden Pirkanmaan piirin toiminnan aktivoimiseksi yhteistyössä Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton kanssa.

Liitto tuki piirien toimintaa myös myöntämällä toiminta-avustusta piirien perustoimintaan ja harkinnanvaraista avustusta esimerkiksi retkien järjestämiseen ja piiritoiminnan aktivoimiseen. Vuonna 2024 harkinnanvaraista avustusta myönnettiin muun muassa retkien ja ausku-infojen järjestämiseen sekä yhdistykseksi rekisteröitymisen ja pankkitilin kuluihin.

8.3. Luottamushenkilöt, työryhmät ja edustukset

Hallituksen puheenjohtajana vuonna 2024 toimi Ritu Savolainen Kuopiosta. Savolainen opettaa yläkoululaisille biologiaa, maantiedettä ja terveystietoa Matin ja Liisan koulussa Lapinlahdella.

Hallituksen varapuheenjohtajana toimi Kalle Kytölä, rahastonhoitajana Marjo Numminen ja piiriyhteyshenkilönä Sari Joenväärä.

Hallituksen kokoonpano ja kaudet toimintavuonna 2024

Puheenjohtaja: Ritu Savolainen (2024-2025)

Varsinaiset jäsenet:

Sari Joenväärä (2023-2024)

Kati Kylmäoja (2024-2025)

Kalle Kytölä (2023-2024)

Virpi Maunuvaara (2023-2024)

Marjo Numminen (2023-2024)

Laura Okkonen (2024-2025)

Jenni Tahvanainen (2024-2025)

Simo Tolvanen (2024-2025)

Varajäsenet:

Minttu Kalmi (2023-2024)

Jussi Mestari (2024-2025)

Tiina Mölläri (2023-2024)

Jenni Salmi (2024-2025)

Eeva-Maria Väliaho (2023-2024)

Hallitus kokoontui vuonna 2024 yhteensä kuusi kertaa, kokouksista yksi pidettiin lähikokouksena, neljä järjestettiin etäyhteydellä ja yksi sähköisellä alustalla. Kokousten sihteerinä ja toisena esittelijänä toimi toiminnanjohtaja.

Työryhmät

Liitossa toimivat vuonna 2024 seuraavat työryhmät:

- Työvaliokunta: puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, rahastonhoitaja, toiminnanjohtaja.

- Edunvalvontatyöryhmä: Ritu Savolainen (pj), Minttu Kalmi, Sari Joenväärä, Virpi Maunuvaara, Kalle Kytölä, Marjo Numminen, Kati Kylmäoja, Simo Tolvanen, Jenni Tahvanainen, Laura Okkonen ja toiminnanjohtaja.
- Biologian preliminäärikokeita valmisteleva työryhmä: Juho Yli-Rosti, Kalle Kytölä, Simo Tolvanen, Jenni Salmi, Miia Aaltonen, Sami Korhonen ja Jenni Tahvanainen.
- Maantieteen preliminäärikokeita valmisteleva työryhmä: Niko Kaikkonen (pj), Jussi Mestari, Juho Moilanen, Sanna Pitkänen, Micaela Morero. Ruotsin käännös Charlotte Elf-Grandin.
- Biologian tiedeolympiatyöryhmä: Lassi Suominen pj, Tuomas Aivelo, Isa Uski, Piia Koponen, Niko Johansson, Justus Mutanen, Jakke Neiro ja Ruotsin käännös Jakke Neiro, olympiavalmennus Niko Johansson.
- Maantieteen tiedeolympiatyöryhmä: Mikael Asikainen (pj), Jussi Mestari, Salla Könönen, Charlotte Elf-Grandin, Elsa Lempinen, Aino Santasalo ja Sina Hiekka. Ruotsin käännös Charlotte Elf-Grandin.
- Biologian pisteytys suosituksia laativa työryhmä: Reetta Kariola (pj), Maija Flinkman, Katja Tauriainen, Hanna Savolainen, Simo Tolvanen, Kalle Kytölä, Birthe Lindqvist, Petri Ojala, Kirsi Haapamäki, Kaisa Aalto, Seppo Hietaranta, Roope Lindevall, Heli Ojala ja Laura Paavilainen.
- Maantieteen pisteytys suosituksia laativa työryhmä: Juho Moilanen (pj), Simo Eronen, Jussi Mestari, Jonna Killström, Sanna Pitkänen, Niko Kaikkonen ja Leena Järvinen.
- Syyspäivätyöryhmä: Tiina Mölläri, Kalle Kytölä, Virpi Maunuvaara, Marjo Numminen, Laura Okkonen, Jussi Mestari ja toiminnanjohtaja (pj).
- Piirityöryhmä: Sari Joenväärä (pj), Simo Tolvanen, Marjo Numminen, Kati Kylmäoja, Jussi Mestari, Ritu Savolainen, Kalle Kytölä, Jenni Salmi ja toiminnanjohtaja.
- BMOL:n metsävisatyöryhmäedustajat: Virve Alanen, Emmi Karavirta, Heikki Arponen ja Pekka Saarinen.
- Luonnonharrastus- ja -tutkimusstipendien jakoa valmisteleva työryhmä: Jussi Mestari, Marjo Numminen, Ritu Savolainen, Laura Okkonen ja toiminnanjohtaja (pj).
- Naturen toimituskunta: Päätoimittaja Saara Kallio (pj), Hannu Eskonen, Hannele Heino, Markus Hilander, Arja Kaasinen, Iisa Orell, Sari Joenväärä, Pinja Sipari ja toiminnanjohtaja.

Liiton muut edustukset:

- Aineopettajaliiton hallitus (varajäsen 2024-2025): Kalle Kytölä
- Pedagogisten opettajajärjestöjen edustajisto (OAJ): Minttu Kalmi, varalla Ritu Savolainen
- YTL:n Ylioppilastutkinnon kehittämisen seurantarayhmä: Sirpa Lappalainen
- LUMA-neuvottelukunta: Sirpa Lappalainen
- Luonnonkukkien päivää valmisteleva työryhmä: Hannele Heino, varalla Marjo Numminen
- Suomen metsäyhdistyksen hallitus (kausi 2024-2025): Kirsi Arino, varalla Virpi Maunuvaara
- Suomen Leirikouluyhdistyksen hallitus: Sarianna Alho
- Metsän oppimispolku: Jukka Talvitie, varalla toiminnanjohtaja
- TUKOKE: Tiina Mölläri
- Opetushallituksen rahoittaman Asikkala suunnannäyttäjänä ilmastonmuutos- ja kestävyyskasvatuksen merkityksellisyyden vahvistajana -hankkeen ohjausryhmä: Pinja Sipari

8.4. Työntekijät

Biologian ja maantieteen opettajien liitolla oli vuonna 2024 neljä vakituista työntekijää: toiminnanjohtaja Kati Vähä-Jaakkola, järjestösuunnittelija ja hankekoordinaattori Eeva Tiainen, kestävyyskasvatuksen asiantuntija Pinja Sipari ja Naturen päätoimittaja Saara Kallio. Sipari ja Tiainen työskentelivät osa-aikaisesti ja Kallio tuntiperusteisesti.

8.5. Kunnianosoitukset

Minttu Kalmille myönnettiin Biologian ja maantieteen opettajien liiton kultainen ansiomerkki. Eeva-Maria Väliaholle myönnettiin hopeinen ja Heta Jokelalle pronssinen ansiomerkki.

Vuoden biologian ja maantieteen opettajaksi valittiin Kalle Männistö, joka työskentelee lehtorina Honkajoen yhtenäiskoulussa ja lukiossa.

9. Talous

9.1. Talouden tunnusluvut

Liiton toiminnan tulosta ja taloudellista asemaa kuvataan tilinpäätöksessä.

Vuoden 2024 tilinpäätös oli -1721,53 € alijäämäinen, kun se edeltävä vuonna oli € euroa 8 952,67 ylijäämäinen. Tulokseen vaikutti muun muassa sijoitustuottojen jääminen budjetoitua alhaisemmaksi.

Oma pääoma oli tilikauden lopussa 415 565,16 €, kun se edellisen tilikauden lopussa oli 417 286,69 €. Taseen loppusumma oli 499 026,01 €, kun se edeltävänä vuonna oli 510 150,64 €.

Hankeavustukset muodostivat merkittävimmän osan varsinaisen toiminnan tuotoista. Natura-lehden rahoituspohjassa tapahtui muutos, kun lehti sai kielteisen päätöksen Taiken kulttuurilehdille jakamasta tuesta. Tärkein varainhankinnan muoto olivat jäsenmaksut. Lisäksi liitto myi preliminäärikokeita ja ilmoitustilaa Natura-lehteen sekä huomiopaikkoja jäsenviestiin. Merkittävimmän yksittäisen menoerän muodostivat henkilöstökulut.

Liitto tuki piiriyhdistysten toimintaa taloudellisesti maksamalla piireille toiminta-avustusta sekä myöntämällä harkinnanvaraisia avustuksia.

9.2. Kirjanpito ja tilintarkastus

Kirjanpidosta ja palkanlaskennasta vastasi tilitoimisto Select Financial Services Oy. Tilintarkastajana toimi KHT Hannele Stenmark ja varatilintarkastajana BDO Oy. Toiminnantarkastajana toimi Saku Punkari ja varatoiminnantarkastajana Pauliina Immonen.

10. Toimitilat ja muutto

Liiton toimitilat sijaitsevat Pasilassa osoitteessa Ratamestarinkatu 11 A, 7. krs. Vuoden 2024 aikana etsittiin toimitilakulujen pienentämiseksi edullisempaa ratkaisua, sillä työntekijät työskentelevät valtaosin etänä. Liiton toimisto muutti samassa osoitteessa pienempään toimistohuoneeseen marraskuussa 2024. Samaan tilaan tulivat alivuokralaisiksi Kuvataideopettajat Kuvis ry ja Käsityönopettajien Liitto ry.

Muuton yhteydessä lahjoitettiin liiton 1930-1950-luvuilla maalauttamat muotokuvat museoihin, sillä liitolla ei ollut niille soveltuvia säilytystiloja. Muotokuvat ovat jatkossa suuren yleisön nähtävissä seuraavissa museoissa: K. E. Kivirikon muotokuva Porvoon museossa, E.J. Buddénin muotokuva Savonlinnan museossa, Einar Fienadtin muotokuva Postimuseossa ja Emil Hollon muotokuva Loimaan taidemuseossa.

Biologian ja maantieteen opettajien liitto BMOL ry

Strategia kaudelle 2023-2025

1. Toiminnan kuvaus ja nykytila

Biologian ja maantieteen opettajien liitto BMOL ry on vuonna 1927 perustettu pedagoginen opettajajärjestö. Valtaosa jäsenistä työskentelee aineenopettajina peruskouluissa ja lukioissa. Jäsenmäärä oli 1266 vuoden 2022 alussa.

Liiton keskeisiä toimintamuotoja ovat edunvalvonta- ja vaikuttamistyö, koulutukset, opetusta ja arviointia tukevien materiaalien tuottaminen sekä viestintä. Liitto julkaisee Natura-lehteä.

Liiton ylin päättävä elin on vuosikokous. Kokousten välillä toimintaa ohjaa liiton hallitus. Hallitus nimittää vuosittain eri tehtäviin työryhmiä, jotka ovat avoimia kaikille jäsenille.

Liiton toimistolla työskentelee vakituisessa työsuhteessa neljä henkilöä: toiminnanjohtaja, järjestösuunnittelija, ympäristökasvatuksen asiantuntija ja Naturan päätoimittaja. Muu toiminta perustuu pääosin vapaaehtoistyöhön.

Liitolla on 23 itsenäisesti toimivaa piiriä.

2. Arvopohja - toimintamme lähtökohdat

Laatu, yhteisöllisyys ja kestävyys

LAATU. Toiminta on laadukasta ja vaikuttavaa, se tukee korkeatasoisen biologian ja maantieteen opetuksen toteuttamista.

YHTEISÖLLISYYS. Toiminta luo biologian ja maantieteen opettajille mahdollisuuden toimia yhdessä ja mahdollistaa vertaistuen.

KESTÄVYYS. Toiminta rakentaa kestävää tulevaisuutta.

3. Perustehtävä

BMOL ry on biologian ja maantieteen opettajien ja opettajaksi opiskelevien yhteinen pedagoginen järjestö, joka edistää biologian ja maantieteen opetuksen merkitystä yhteiskunnassa ja tarjoaa jäsenilleen tukea käytännön opetustyöhön.

4. Visio

Biologian ja maantieteen opetus rakentaa kestävää tulevaisuutta. BMOL:ssa opettajat toimivat yhdessä ja vaikuttavat siihen, että opetuksen edellytykset ovat kunnossa.

5. Strategiset päämäärät

5.1. Tavoite: Tuemme opettajien työtä tarjoamalla koulutuksia ja materiaaleja vuosittain

- Tarjoamme monipuolista täydennyskoulutusta
- Tuemme opettajia arviointitehtävässä sekä edistämme yhdenmukaista ja laadukasta arviointia
- Tuotamme materiaaleja opetuksen ja arvioinnin tueksi

5.2. Tavoite: Teemme aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamistyötä

- Pyrimme vahvistamaan maantieteen asemaa ja turvaamaan biologian aseman seuraavissa tuntijako- ja opetussuunnitelmauudistuksissa
- Puutemme palkkauksen epäkohtiin
- Teemme vaikuttamistyötä opetusryhmien koon pienentämiseksi
- Edistämme valtakunnallisen Kestävä koulu -ohjelman käynnistämistä

5.3. Tavoite: Turvaamme liiton toimintaresurssit

- Panostamme jäsenhankintaan ja -tyytyväisyyteen
- Haemme rahoitusta uusille hankkeille
- Selvitämme muita keinoja rahoituksen turvaamiseen

5.4. Tavoite: Jäsenistö tietää mitä liitto tekee ja miten liitto tukee jäseniään

- Laadimme viestintäsuunnitelman vuoden 2023 aikana
- Nettisivut uudistetaan strategiakauden aikana

5.5. Tavoite: Selvitämme tapamme organisoitua yhteistyössä piirien kanssa

- Luomme nykyiselle piirimallille vaihtoehtoisia tapoja toimia
- Uudistamme piireille tarjottavaa tukea

6. Seuranta, arviointi ja päivitys

Yllä olevat tavoitteet ja toimenpiteet toimivat vuosittaisen toimintasuunnitelman pohjana. Toimintasuunnitelma avaa tarkemmin, mitä toimenpiteitä kyseisenä vuonna toteutetaan kustakin tavoitteesta.

Toimintasuunnitelman laatiminen vuosittain määrittää toimenpiteet ja niihin panostettavat resurssit. Näin strategia ohjaa toimintaa vuosittain ja toisaalta joustaa ketterästi mahdollisiin muutoksiin toiminnassa tai toimintakentässä. Vuosikertomuksessa arvioidaan toimenpiteiden toteutumista ja tavoitteiden etenemistä kyseisenä vuotena.

Vuonna 2024 arvioidaan yllä olevan strategian päivitystarvetta, mikä määrittää sen, millaisella/miten isolla prosessilla uutta strategiaa lähdetään luomaan.